

ASORKD

ASOCIACE SDRUŽENÍ PRO OCHRANU A ROZVOJ KULTURNÍHO DĚDICTVÍ ČR

The Association for the Conservation and Development of the Cultural Heritage in the Czech Republic

Karolíny Světlé 5, 110 00 Praha 1, Tel.: +420 371 595 624; GSM: +420 777 183 077, +420 737 939 104, +420 736 181 289
prezidium@asorkd.cz; www.asorkd.cz; www.zachrante-lazne-kyselka.cz/

DEMOLICE KOZÁKOVA DOMU A PAMÁTKOVÝ ZÁKON

Na Václavském náměstí se demoluje urbanisticky nenahraditelný a architektonicky cenný „Kozákův dům“. Ve sněmovně leží návrh nového památkového zákona. Z jeho 140 paragrafů je připomínkami zpochybněno 118. Nespokojenost se zákonem je značná. Demolice domu dokládá bezmocnost platného zákona, novou změnu nepřináší. Současný zákon (20/87 Sb.) vznikl dlouho a ke všemu převážně v době, kdy by nikoho ani nenapadlo takovou stavbu bourat. Patřila na své místo. Nikdo si tehdy nedovedl představit dnešní obrovské tlaky developerů na památkovou péči. Nikdo tehdy nepředpokládal, že jednou bude tak slabá, že jim neodolá. Nebezpečí začal v 70. letech tušit prozíravý Útvar Hlavního architekta města Prahy a objednal u renomovaného Státního ústavu pro rekonstrukce památkových měst a objektů (dále SURPMO) dílo ne zcela přesně nazvané Prognóza pražské památkové rezervace (dále jen PPR). Výstupem této práce totiž neměl být - jak by název napovídal - odhad budoucího vývoje naší metropole, ale jeho usměrnění, aby neztratila svou světově proslulou krásu.

SURPMO k zakázce přistoupilo standardně jako k územně plánovací dokumentaci: nejprve se pracovalo na průzkumech a rozborech ve standardním rozsahu průzkumů pro územně plánovací dokumentaci. Nadstandardně byla nově zařazena analýza prostorové kompozice PPR – jinak řečeno analýza urbanistických hodnot. Úkol to nebyl snadný - šlo o hodnocení prostorové kompozice, jehož výsledek by byl použitelný v územně analytických podkladech.

Praktickým výstupem celé práce je vyhodnocení urbanistické hodnoty jednotlivých domů jmenovitě nechráněné zástavby. Na výkrese má Kozákův dům barvu oranžovou – ta v legendě označuje nositele identity místa - nejvyšším hodnocení pro neregistrovaný objekt. Stávající zákon chrání jednotlivé památky jako solitéry, nechrání jejich prostředí, jejich urbanistické postavení. Tuto ochranu mělo doplnit hodnocení urbanistických hodnot. Nestalo se to tehdy a pro odpor MK ani v návrhu zákona nového. A tak úředníci boří urbanisticky cenné domy bez jakýchkoli zábran. Zákon nic nenamítá.

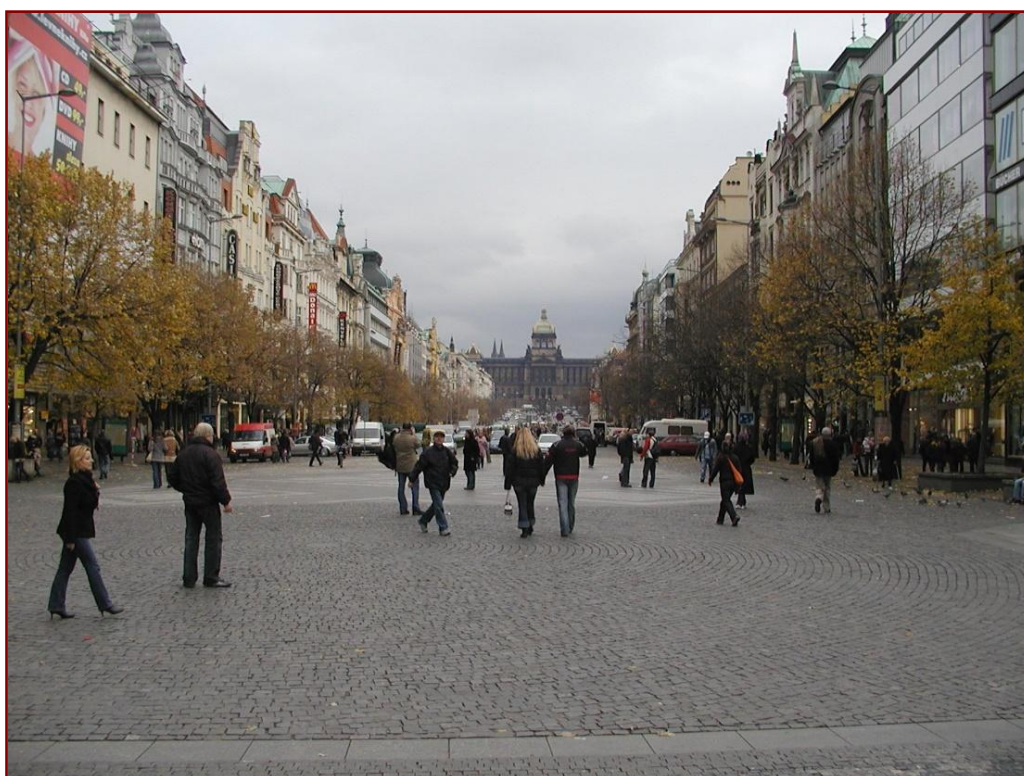
Zákon definuje památkově chráněné území jako celek s mimořádným soustředěním vzájemně prostorově provázaných kulturních památek. Co je to prostorové provázání? Je to pouto překonávající vzdálenost mezi dominantami, je to jejich vzájemná hierarchie, jejich spolupráce při vytváření identity města. Ty vazby se nerealizují ve volném prostoru, ale v prostředí zastavěném nechráněnou zástavbou. Ta urbanisticky hodnotná jim napomáhá, ta problematická je poškozující a tím ničí i hodnotu památek. Benátská charta (přijata 1964) říká: „Konzervace památky v sobě zahrnuje uchování jejího prostředí v odpovídajícím měřítku.“ Z toho lze dedukovat, že měřítko památky má být respektováno, ona je určující pro své okolí, ne naopak. Věž kostela, která svým architektonickým tvarem je určena k ovládnutí svého okolí, se změní v předimenzovanou okolní zástavbě v trapný sentimentální suvenýr. Z řádu, tvořícího urbanitu města, se stává chaos. Z toho vyplývá, že urbanistické hodnoty nechráněné zástavby jsou pro chráněné území zásadní – mohou památky a jejich vztahy – tedy hodnotu celého chráněného území - upevnit nebo zničit.

Ochrana památkového území by se měla chovat k nechráněné zástavbě selektivně. Tu urbanisticky cennou chránit, tu rušivou korigovat nebo i postupně nahrazovat. Nejde tedy

o konzervování všeho starého za každou cenu, jde o kontinuální proces změn směřujících k vyjasňování smyslu kompozice města. Dokládá to dosavadní vývoj Václavského náměstí:

Václavské nám. v 19. století

Václavské nám. současný stav

Po heterogenní zástavbě s proměnlivými výškami přichází v průběhu dalšího vývoje zklidnění siluety, chaos mizí, nastupuje řád – vzniká postupně současné náměstí Prahy metro-pole.

Příznivý vývoj se v minulých dnech zastavil. Je demolován v podstatě nenahraditelný dům. Výstavbou květinového domu by se vrátila do horní části náměstí heterogenita a chaos. Vyrovnaná silueta zástavby horního náměstí by byla porušena, odlišný materiál a zborcení svíslé roviny fasády by zničil záměrné zjednodušení fasád podporujících dominantní úlohu Muzea. Památky nejsou jednotlivé artefakty, jsou nedílnou součástí celku chráněného území (tudíž i zástavby nechráněné) a naopak. Tuto skutečnost naše památková péče dosud nevnímá. Selhává na fragmentaci vnímání skutečnosti, na neschopnosti vidění v širších souvislostech. Chabou omluvou pro ni může být, že v současnosti netrpí tímto nedostatkem sama. Pochopí konečně hrozící nebezpečí a najde v sobě dost zodpovědnosti a odvahy, aby aspoň úpravou architektonického ztvárnění novostavby zabránila vážnému poškození koncepce náměstí?

Vizualizace Květinového domu z dokumentace investora

Ing. arch. Marie Švábová
vicepresidentka ASORKD
www.asord.cz